

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki ostateczne w województwie lubuskim

29.04.2022 r.

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r.

Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej.

Dane ostateczne na poziomie gmin analizowano według siedziby gospodarstwa, natomiast na poziomie województw - według siedziby użytkownika.

↓ 9,8%

Spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z PSR 2010

W 2020 r. utrzymała się notowana od wielu lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych, przy wzroście ich średniej powierzchni.

W porównaniu z wynikami uzyskanymi w PSR 2010, zmniejszyła się powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych. W analizowanym okresie zwiększyło się pogłowie bydła, wobec spadku pogłowia pozostałych grup zwierząt gospodarskich.

1. Gospodarstwa rolne

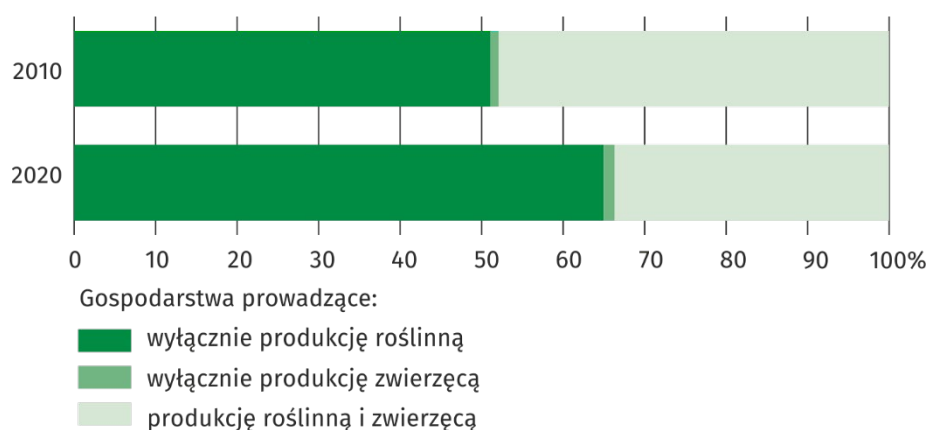
W 2020 r. utrzymała się notowana od wielu lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych przy wzroście ich średniej powierzchni. W porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw rolnych w województwie lubuskim zmniejszyła się o 2,2 tys. (tj. o 9,8%). Zanotowano spadek liczby gospodarstw w grupach obszarowych użytków rolnych do 1 ha łącznie oraz od 1 do 30 ha. Najgłębszy spadek dotyczył grupy obszarowej 1-2 ha (o 32,7%), grupy 10-15 ha (o 17,3%) oraz 15-20 ha (o 17,2%). Wzrosła natomiast liczba gospodarstw w grupie obszarowej powyżej 30 ha, w tym najbardziej gospodarstw o powierzchni użytków rolnych powyżej 100 ha (o 51,3%).

W porównaniu z wynikami PSR 2010 nastąpiły zmiany w strukturze gospodarstw rolnych. Wzrósł odsetek gospodarstw towarowych, tj. do 1 ha użytków rolnych, odsetek gospodarstw o powierzchni użytków rolnych 2-5 ha oraz jednostek o powierzchni powyżej 20 ha użytków rolnych. Odsetek gospodarstw o powierzchni 5-7 ha nie zmienił się w porównaniu z 2010 r., natomiast zmniejszył się odsetek gospodarstw o powierzchni 1-2 ha oraz 7-20 ha.

W 2020 r. w ogóle gospodarstw rolnych w województwie lubuskim dominowały jednostki prowadzące wyłącznie produkcję roślinną, które stanowiły 65,0% ogółu gospodarstw rolnych (wobec 51,1% w 2010 r.). Gospodarstwa prowadzące produkcję mieszaną (uprawa roślin i chów zwierząt) stanowiły 33,6% ogółu gospodarstw rolnych, tj. o 14,3 p. proc. mniej niż w 2010 r. Gospodarstwa prowadzące wyłącznie produkcję zwierzęcą stanowiły 1,3% ogółu gospodarstw rolnych (wobec 1,0% w 2010 r.).

W porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną zmniejszyła się o 36,6%, przy wzroście liczby gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną o 14,8%.

Wykres 1. Struktura gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej

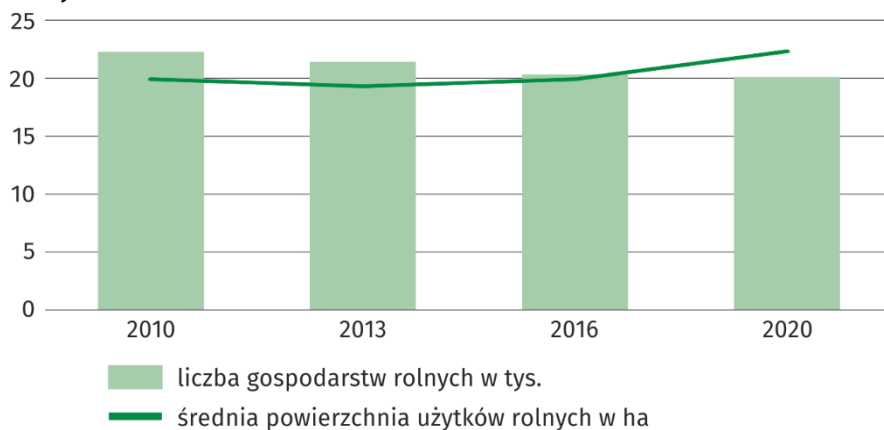

Tablica 1. Struktura gospodarstw rolnych

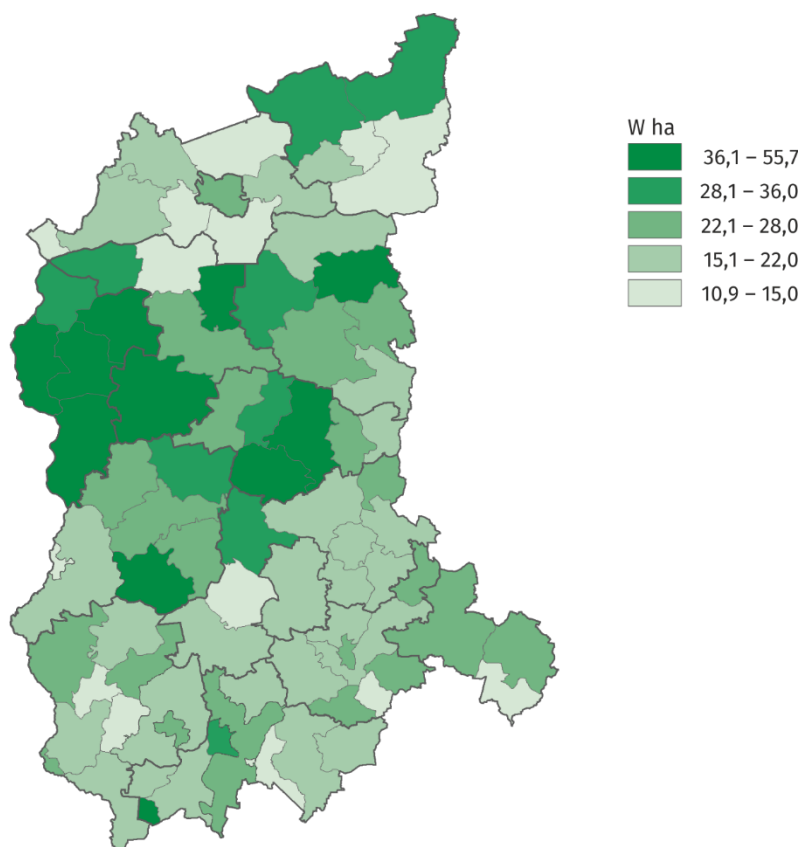
Grupy obszarowe użytków rolnych	2010		2020	
	w tys.	w odsetkach	w tys.	w odsetkach
OGÓŁEM	22,1	100,0	20,0	100,0
Do 1 ha włącznie	0,6	2,5	0,5	2,6
1 - 5 ha	10,7	48,1	8,8	44,1
5 - 10 ha	4,1	18,5	3,6	18,0
10 – 15 ha	2,2	9,9	1,8	9,0
15 – 20 ha	1,2	5,3	1,0	4,9
20 – 50 ha	2,1	9,3	2,3	11,3
50 ha i więcej	1,4	6,4	2,0	10,1

Spadkowi liczby gospodarstw w porównaniu z 2010 r., towarzyszył wzrost średniej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie rolnym z 19,8 ha do 22,2 ha w 2020 r.

Wykres 2. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym

Mapa 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych ogółem w gospodarstwie rolnym w 2020 r.

W przekroju terytorialnym widoczne jest zróżnicowanie średniej powierzchni użytków rolnych w gminach województwa lubuskiego. Najwyższą wartość wskaźnika charakteryzuje gmina powiatu słubickiego: Rzepin, Słubice i Ośno Lubuskie. W gminach tych w strukturze gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych dominują gospodarstwa duże, o powierzchni 15 ha i więcej. Natomiast gminy: Małomice (powiat żarski) oraz Kłodawa i Kostrzyn nad Odrą (powiat gorzowski) charakteryzują się większym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych, przeważają tam gospodarstwa rolne o powierzchni 1-5 ha. Zjawisko to odzwierciedla mniejsza średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych.

2. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

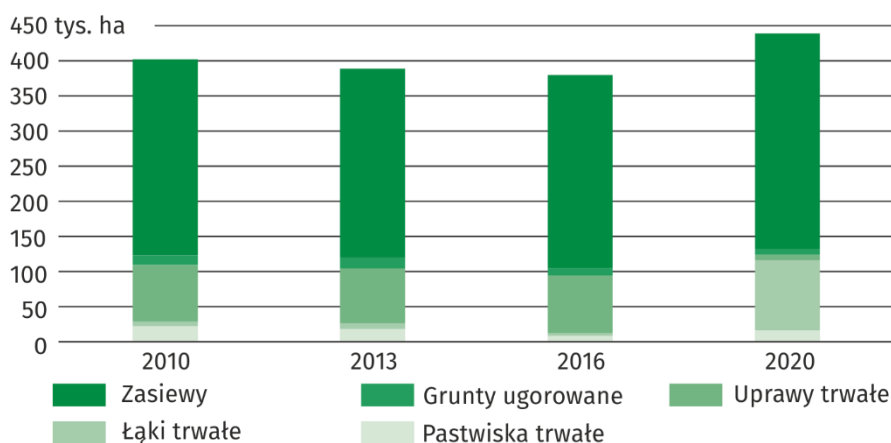
W 2020 r., w porównaniu z wynikami PSR 2010, zmniejszyła się powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych w województwie lubuskim, która w wyniosła 470,0 tys. ha, tj. o 4,2% mniej niż w 2010 r. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu w strukturze powierzchni ogólnej gospodarstw rolnych udział powierzchni użytków rolnych zwiększył się o 5,3 p. proc. i wyniósł 94,5%.

Tablica 2. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych					
	ogółem	w tym użytków rolnych w dobrej kulturze				
		razem	w tym			
			pod zasiewami	grunty ugorowane	uprawy trwałe	trwałe użytki zielone
w tys. ha						
2010	437,7	404,9	281,6	21,1	6,5	95,0
2020	444,1	439,5	307,5	8,9	7,3	115,3
2010=100						
2020	101,5	108,5	109,2	42,3	112,1	121,4
w odsetkach powierzchni użytków rolnych ogółem						
2010	100,0	92,5	64,4	4,8	1,5	21,7
2020	100,0	99,0	69,3	2,0	1,6	26,0

Areał użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie lubuskim w 2020 r. wyniósł 444,1 tys. ha i był większy niż w 2010 r. o 1,5%.

Wykres 3. Powierzchnia głównych kategorii użytków rolnych w dobrej kulturze

Udział powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w ogólnej powierzchni użytków rolnych zwiększył się z 92,5% w 2010 r. do 99,0% w 2020 r.

Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych wyniosła 307,5 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 9,2%. Wzrosła również powierzchnia trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk) o 21,4% oraz upraw trwałych o 12,1%. Jednocześnie zmniejszyła się powierzchnia gruntów ugorowanych (o 57,7%).

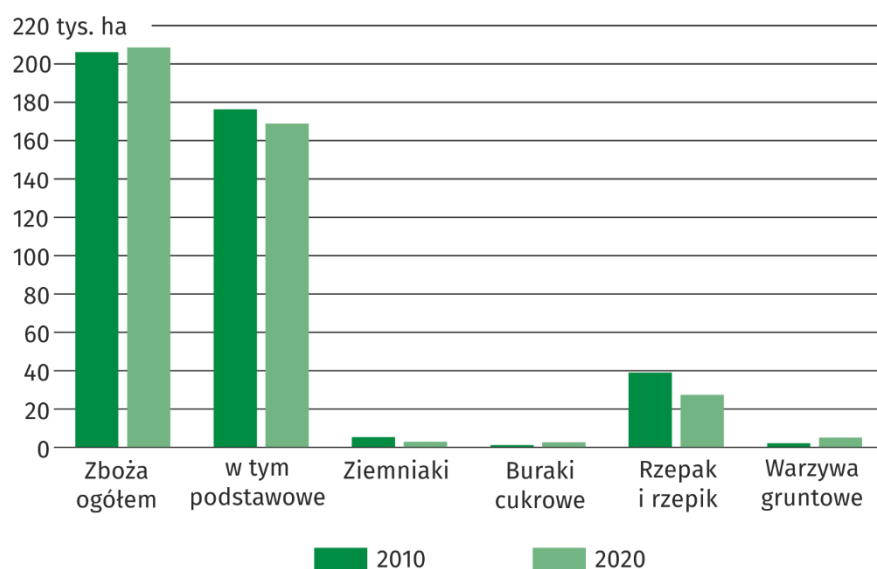
Tablica 3. Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów rolnych

Lata	Powierzchnia zasiewów ogółem	W tym					
		zboża		ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik	warzywa gruntowe
		ogółem	w tym podstawowe				
w tys. ha							
2010	281,6	206,4	176,5	5,2	0,9	38,9	1,9
2020	307,5	209,0	169,0	2,8	2,5	27,2	4,9

W 2020 r. odnotowano zmiany powierzchni i struktury zasiewów. W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się powierzchnia upraw buraków cukrowych o 161,9%, a jej udział w ogólnej powierzchni zasiewów zwiększył się o 0,5 p. proc. do 0,8%. Zwiększyła się również powierzchnia zasiewów warzyw gruntowych o 153,2%, a jej udział w ogólnej powierzchni zasiewów wzrósł do 1,6%, tj. o 0,9 p. proc. Powierzchnia upraw zbóż zwiększyła się o 1,2%, a jej udział w ogólnej powierzchni zasiewów wyniósł 68,0%, tj. o 5,3 p. proc. mniej niż w 2010 r.

Największy spadek zanotowano w przypadku powierzchni upraw ziemniaków, która była o 45,8% mniejsza niż w 2010 r. Udział powierzchni upraw ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów zmniejszył się o 0,9 p. proc. do 0,9%. Powierzchnia upraw rzepaku i rzepiku zmniejszyła się o 30,1%, a jej udział w ogólnej powierzchni zasiewów wyniósł 8,8%, tj. o 5,0 p. proc. mniej niż w 2010 r.

Wykres 4. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów

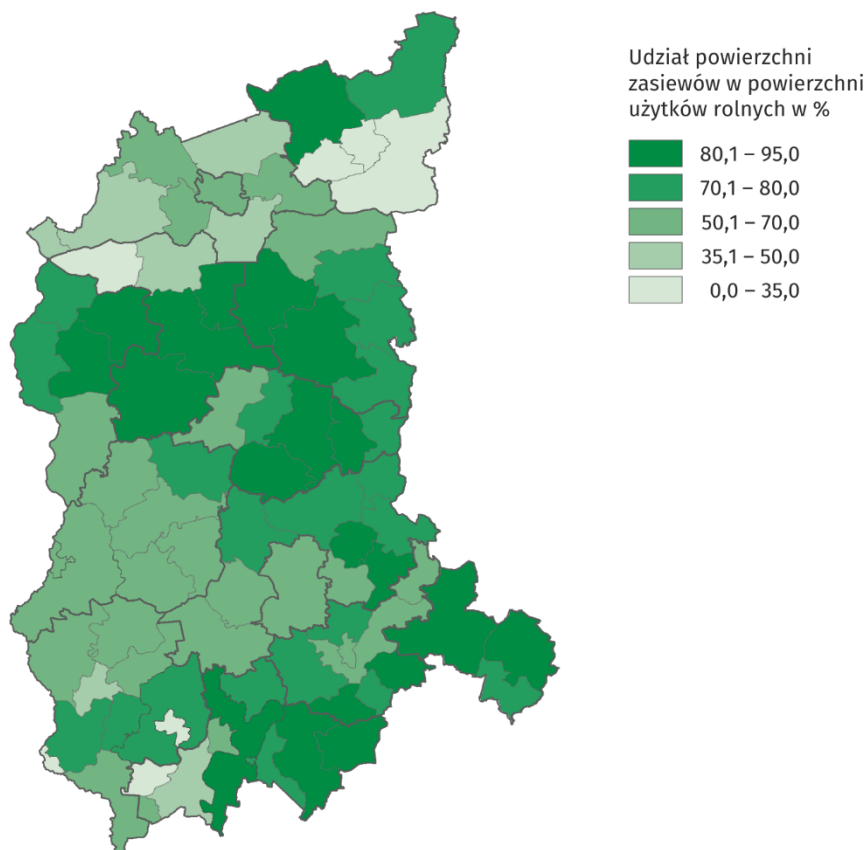

W 2020 r. udział powierzchni zasiewów zbóż w województwie lubuskim w powierzchni krajowych zasiewów zbóż wyniósł 2,8% i był najniższy w kraju. Również najmniejszy odsetek w krajowej powierzchni zasiewów zanotowano w przypadku powierzchni upraw ziemniaków – 1,2%. Niewielki odsetek w krajowej powierzchni zasiewów stanowiła także powierzchnia upraw: buraków cukrowych – 1,0%, rzepaku i rzepiku – 2,8% oraz warzyw gruntowych – 2,9%.

W przekroju terytorialnym w województwie, największym udziałem powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych charakteryzowały się gminy: Bledzew (powiat międzyrzecki), Siedlisko (nowosolski) oraz Skąpe (świebodziński). Natomiast najmniejszy udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych wystąpił w gminie Łęknica (żarski), w której niemal 100% użytków rolnych pokrywały łąki. Gminy powiatu wschowskiego: Wschowa i Sława oraz gminę Świebodzin charakteryzował największy udział w strukturze zasiewów zbóż w województwie. W strukturze zasiewu ziemniaków ponad 1/5 zasiewów charakteryzowała gminy: Dobiegniew (strzelecko-drezdenecki) i Ośno Lubuskie (słubicki). Ponad połowa arealów zasiewu ziemniaków skupiła się w 10 gminach województwa lubuskiego. Jeszcze większą specjalizację zaobserwowano w zasiewach buraków. Ponad połowa wojewódzkich zasiewów buraków skupiła się w trzech gminach powiatu żagańskiego:

Niegostawicach, Szprotawie i Żaganiu. Zasiwy buraków w województwie zanotowano w 17 gminach 8 powiatów lubuskiego. Zasiwy rzepaku i rzepiku rozłożyły się bardziej równomiernie, mimo to ponad 1/5 zasiewów skupiła się w gminach: Świebodzin, Strzelce Krajeńskie, Szprotawa (żagański) i Bledzew (międzyrzecki). Natomiast w kilkunastu gminach województwa nie zaobserwowano zasiewów rzepaku i rzepiku. W zasiewach warzyw gruntowych również widoczna jest duża specjalizacja. Gminy powiatu świebodzińskiego: Skąpe i Świebodzin oraz międzyrzeckiego: Międzyrzecz i Pszczew skupiły 1/3 zasiewów warzyw w województwie. Natomiast 1/4 gmin województwa nie posiadała arealów zasiewów warzyw gruntowych.

Mapa 2. Powierzchnia zasiewów w 2020 r.

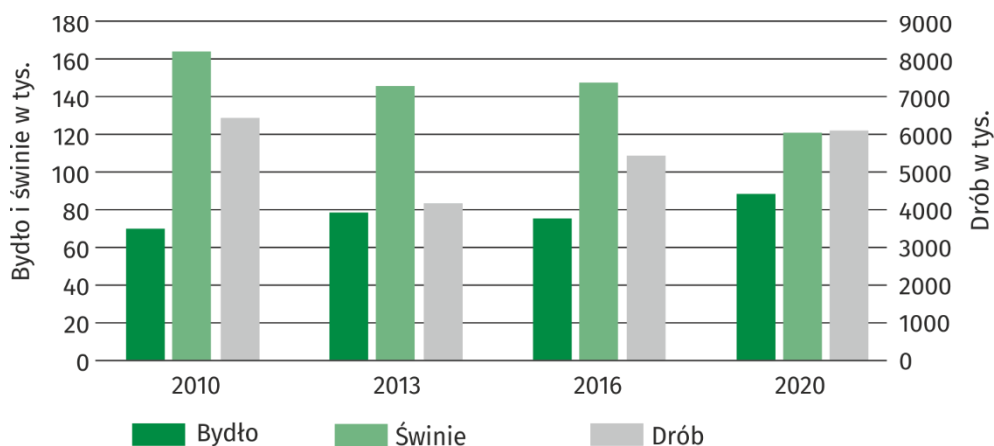
3. Zwierzęta gospodarskie

W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2010 r. w województwie lubuskim odnotowano wzrost pogłowia bydła o 26,6%, w tym krów o 25,8%. Znaczny spadek zanotowano w pogłowiu świń (o 26,3%), w tym loch (o 38,0%). Spadek pogłowia świń wynika głównie z niskiej opłacalności tuczu i występowania ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF), natomiast na redukcję pogłowia loch wpływa przede wszystkim popularyzacja systemu nakładczego w chowie świń. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyło się także поголівie drobiu (o 5,3%).

Tablica 4. Pоголівie i obsada zwierząt gospodarskich

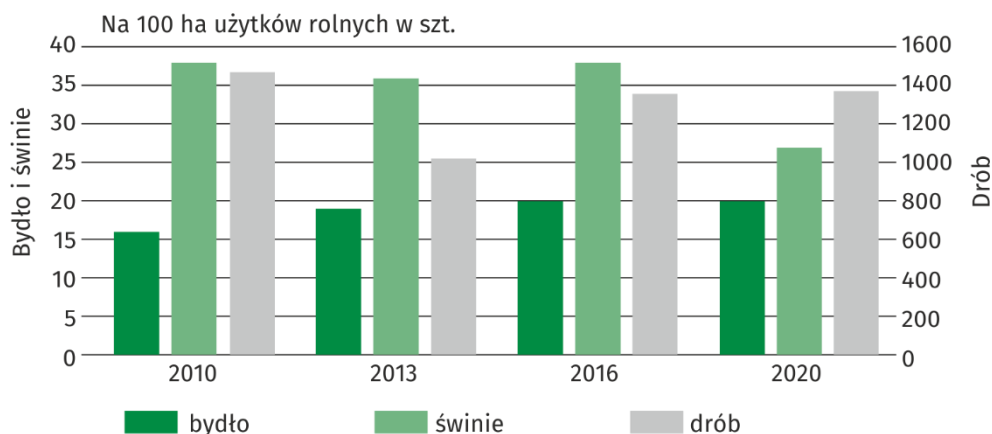
Lata	Bydło		Świnie		Drób	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym kury nioski
w tys. szt.						
2010	69,8	28,3	164,2	14,6	6443,7	1293,8
2020	88,4	35,6	121,0	9,1	6100,7	1147,5
2010=100						
2020	126,6	125,8	73,7	62,0	94,7	88,7
na 100 ha użytków rolnych w szt.						
2010	16	6	38	3	1472	296
2020	20	8	27	2	1374	258

Wykres 5. Pogłowie zwierząt gospodarskich

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. wyniosła 20 sztuk i była o 4 sztuki większa od notowanej w 2010 r. W przypadku drobiu wskaźnik w 2020 r. wyniósł 1374 sztuki, tj. o 98 sztuk mniej niż w 2010 r. Obsada trzody chlewnej zmniejszyła się z 38 sztuk notowanych w 2010 r. do 27 sztuk notowanych w 2020 r.

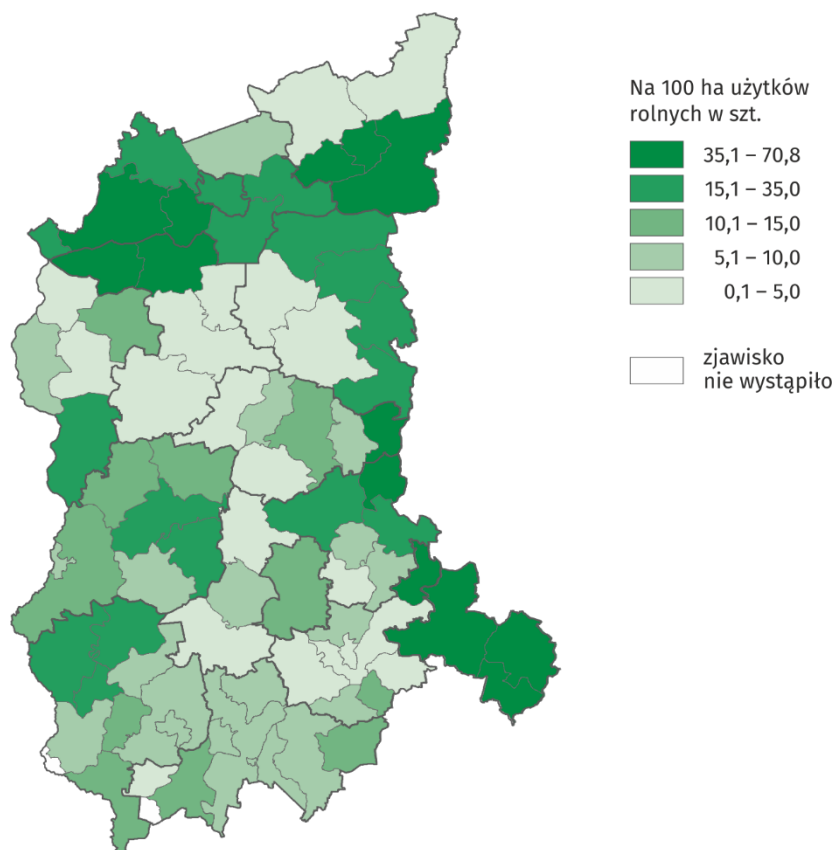
Wykres 6. Obsada zwierząt gospodarskich

Udział województwa lubuskiego w krajowym pogłowie wszystkich omawianych gatunków zwierząt gospodarskich był niewielki i wyniósł odpowiednio 1,4% dla bydła, 1,1% dla świń oraz 2,7% dla drobiu.

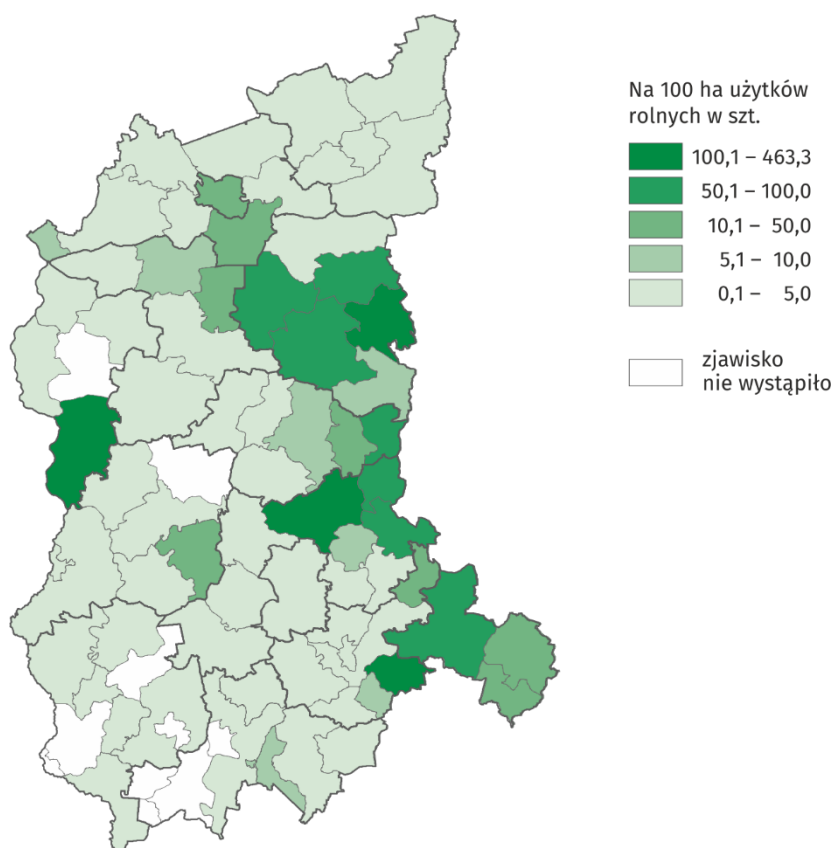
W hodowli bydła widoczna jest specjalizacja w przekroju terytorialnym województwa lubuskiego. W trzech powiatach zaobserwowano niemal połowę pogłowia bydła w województwie, a w gminach: Wschowa (powiat wschowski) i Słońsk (sulęciński) spisano niemal 1/5 wojewódzkiego pogłowia bydła. W gminach powiatów wschowskiego: Szlichtyngowa i Wschowa oraz sulęcińskiego: Krzeszyce i Słońsk zaobserwowano najwyższy w województwie wskaźnik obsady bydła na 100 ha użytków rolnych.

Mapa 3. Obsada bydła w 2020 r.

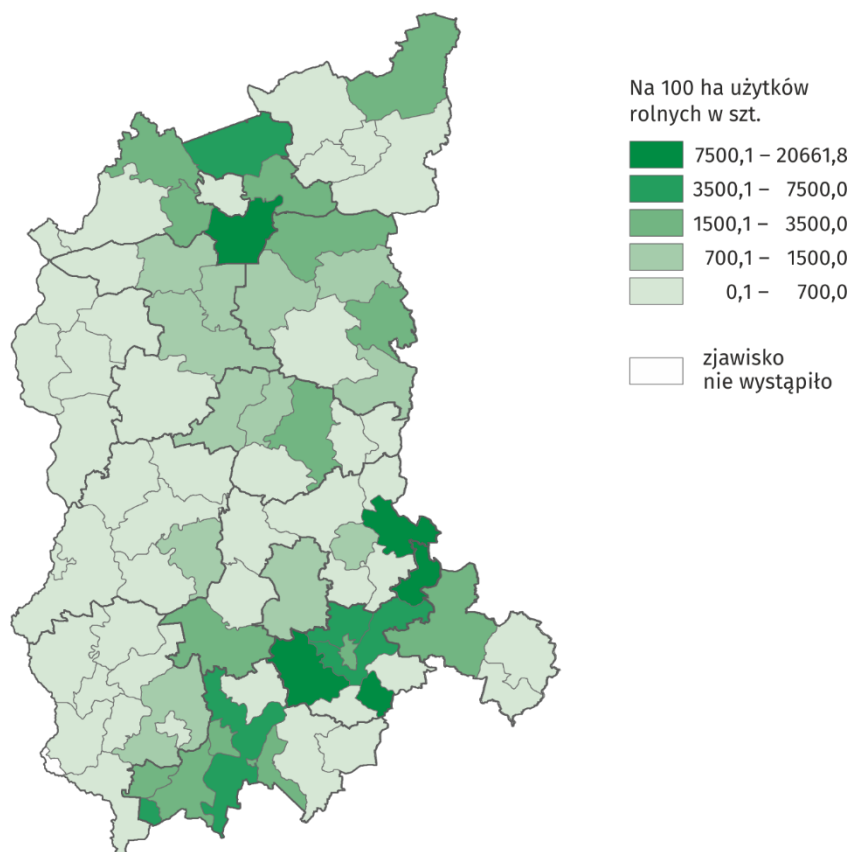
Hodowlę trzody chlewnej w województwie charakteryzuje znaczna specjalizacja. W gminach: Cybinka (słubicki), Pszczew (międzyrzecki), Sulechów (zielonogórski) i Siedlisko (nowosolski) spisano ponad 55% pogłowia świń w województwie lubuskim. Specjalizację ww. gmin w hodowli świń potwierdza również wskaźnik obsady trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych, który w tych gminach był najwyższy.

Mapa 4. Obsada trzody chlewnej w 2020 r.

W 6 gminach powiatu nowosolskiego spisano niemal ¼ stada drobiu w województwie lubuskim. Obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych w gminach: Bytom Odrzański, Kolsko, Koźuchów, Otyń i Nowa Sól przekracza 4 tys. sztuk. W hodowli drobiu specjalizację zaobserwowano ponadto w gminach: Kargowa (zielonogórski) i Deszczno (gorzowski), w których skupiła się ponad 1/5 pogłowia wojewódzkiego drobiu, co odzwierciedla także wskaźnik obsady drobiu na 100 ha użytków rolnych.

Mapa 5. Obsada drobiu w 2020 r.

4. Ciągniki i maszyny rolnicze

Na przestrzeni 10 lat wskaźniki dotyczące liczby maszyn na 100 gospodarstw, jak i na 100 ha użytków rolnych, w województwie lubuskim nie uległy znaczącym zmianom. Widoczny jest spadek głównie w odniesieniu do liczby kombajnów buraczanych, silosokombajnów oraz opryskiwaczy sadowniczych.

Tablica 6 Ciągniki i maszyny rolnicze

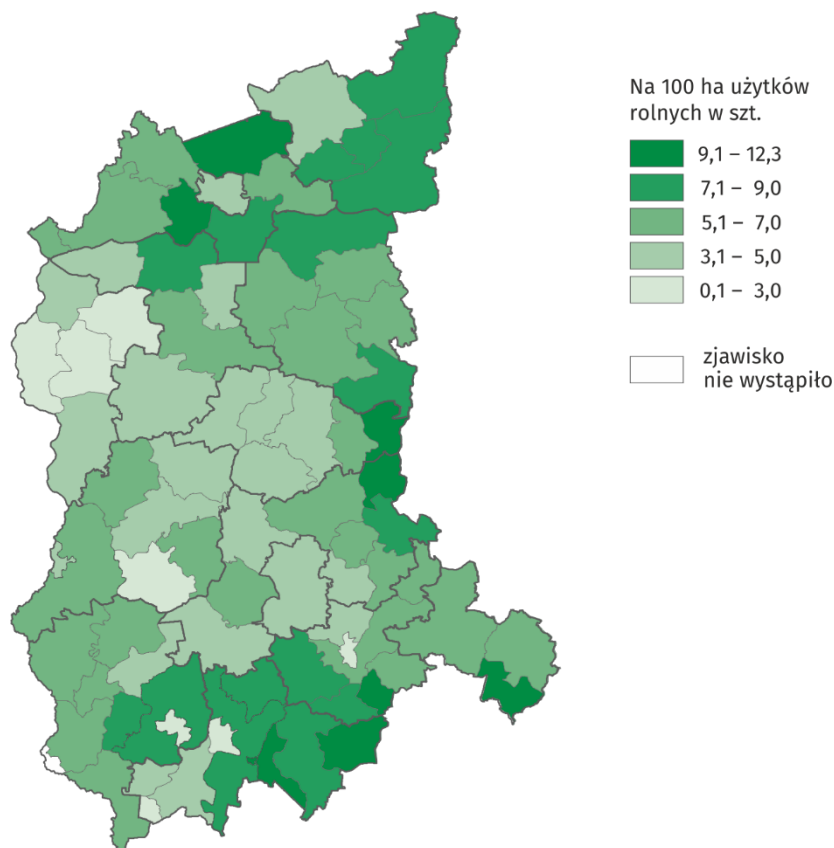
Lata	Ciągniki	Kombajny			Siloso-kombajny	Opryskiwacze	
		zbożowe	buraczane	ziemniaczane		polowe	sadownicze
w tys. szt.							
2010	19,4	2,7	0,1	0,6	0,2	5,2	0,2
2020	19,0	2,8	0,0	0,5	0,0	4,8	0,1
2010=100							
2020	98,0	105,8	25,0	84,6	26,9	92,7	60,5
na 100 gospodarstw rolnych w szt.							
2010	87,4	12,0	0,5	2,7	0,8	23,3	1,1
2020	95,0	14,0	0,1	2,6	0,2	24,0	0,7
na 100 ha użytków rolnych w szt.							
2010	4,6	0,6	0,0	0,1	0,0	1,2	0,1
2020	4,5	0,7	0,0	0,1	0,0	1,1	0,0

W 2020 r. w przeliczeniu na 1 gospodarstwo rolne przypadał 1 ciągnik, jednak udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych kształtował się na poziomie 54,9%.

W stosunku do wyników PSR 2010, przy utrzymującej się przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów, zwiększyła się liczba kombajnów zbożowych (o 5,8%).

Mapa 6. Ciągniki i maszyny rolnicze^a w 2020 r.

a Kombajny zbożowe, kombajny ziemniaczane, polowe opryskiwacze.

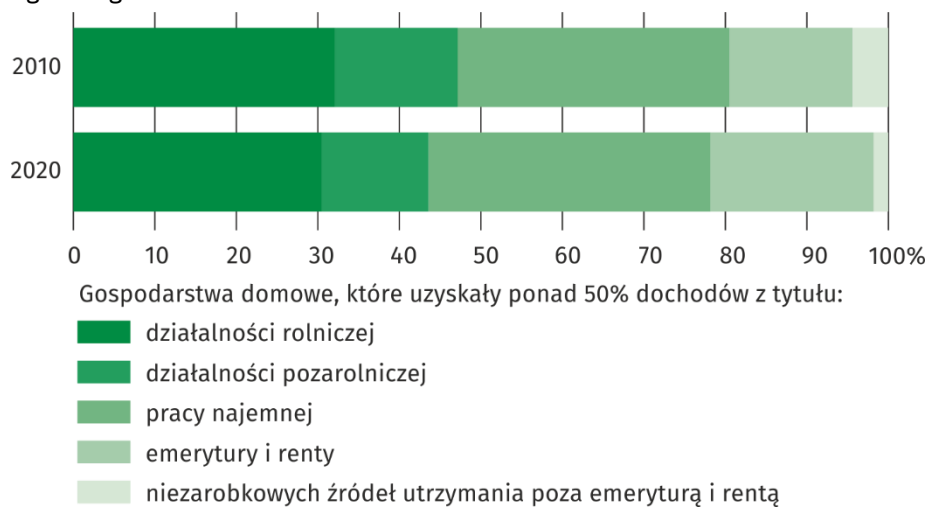
Najwyższy odsetek (powyżej 68%) gospodarstw rolnych posiadających ciągnik w ogólnej liczbie gospodarstw charakteryzował gminy: Nowe Miasteczko (powiat nowosolski) oraz Niegostawice i Żagań (żagański). Liczba gospodarstw posiadających ciągnik w województwie rozkłada się równomiernie. W połowie gmin odsetek gospodarstw rolnych posiadających ciągnik był mniejszy niż średnia w województwie, a w drugiej połowie gmin odsetek jest wyższy. W województwie lubuskim 13,3% gospodarstw posiadało kombajn zbożowy. Najwyższym odsetkiem (powyżej 25%) gospodarstw posiadających kombajn zbożowy charakteryzowały się gminy: Kargowa (zielonogórski), Nowe Miasteczko (nowosolski) oraz Żagań (żagański). Większość gmin województwa lubuskiego posiadała mniejszy niż średnio w województwie odsetek gospodarstw z kombajnem zbożowym. Kombajny ziemniaczane posiadało 2,5% gospodarstw rolnych w województwie lubuskim, a ich rozkład w ujęciu terytorialnym nie był równomierny. Wyższy od wojewódzkiego wskaźnik gospodarstw posiadających kombajny ziemniaczane charakteryzował 1/3 gmin, w tym najwyższy (10-16%) gminy: Babimost (zielonogórski), Dobiegniew (sulciński) oraz Bytom Odrzański (nowosolski). W lubuskim 23,0% gospodarstw wyposażonych było w opryskiwacz polowy. Większość gmin województwa posiadała mniejszy niż średnio w województwie (23%) odsetek gospodarstw z opryskiwaczem polowym. Najwyższym odsetkiem (powyżej 43%) gospodarstw posiadających opryskiwacz polowy charakteryzowały się gminy: Nowe Miasteczko, Niegostawice i Babimost.

5. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Według ostatecznych wyników PSR 2020 w województwie lubuskim dochody z prowadzonej działalności rolniczej uzyskiwało 19,5 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego. W przypadku 27,2% gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, tj. źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem.

W tej grupie gospodarstw, poza działalnością rolniczą, dodatkowym źródłem utrzymania była praca najemna (dla 34,6% gospodarstw, w 2010 r. – dla 33,4%) oraz emerytury i renty (20,0% w 2020 r., w PSR 2010 dla 15,1% gospodarstw).

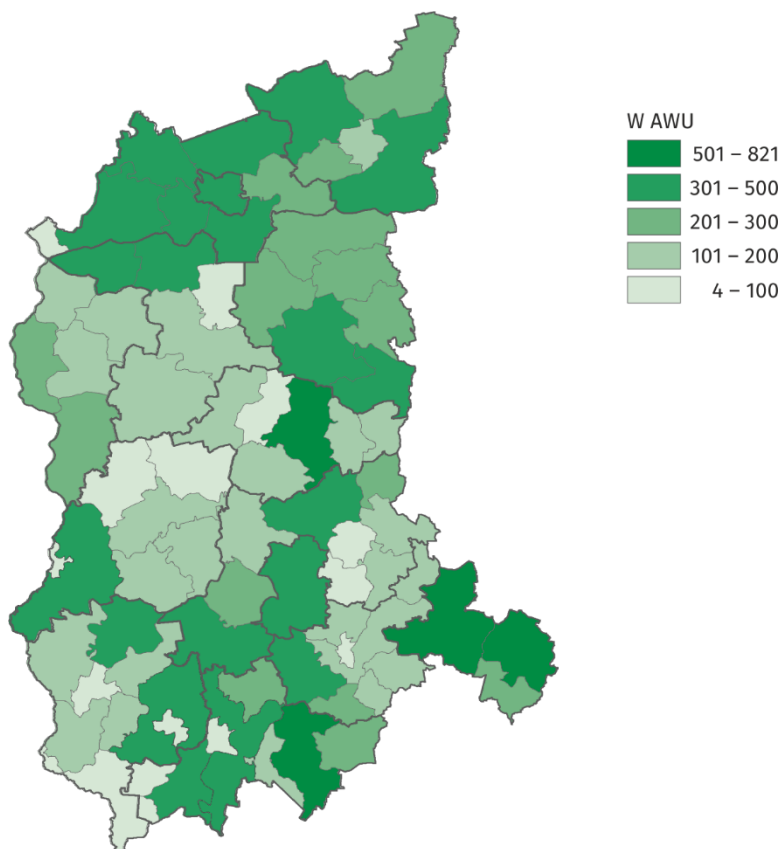
Wykres 7. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów

6. Nakłady pracy i struktura pracujących w gospodarstwach rolnych

Nakłady pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych w województwie lubuskim ukształtowały się na poziomie 17,5 tys. AWU¹. Rodzinna siła robocza stanowiła 86,0% nakładów pracy (15,1 tys. AWU), natomiast pozostałą część nakładów pracy (14,0%) ponieśli stali pracownicy najemni (1,6%).

Mapa 7. Nakłady pracy w gospodarstwach rolnych ogółem poniesione na produkcję rolniczą w 2020 r.

¹ Umowna jednostka nakładów pracy (Annual Working Unit – AWU) w rolnictwie, oznaczająca ekwiwalent pełnego etatu. Jest obliczana przez podzielenie liczby godzin przepracowanych w ciągu roku przez roczną liczbę godzin odpowiadającą pełnemu etatowi.

* * *

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Zielonej Górze
Dyrektor **Roman Fedak**
Tel: 68 322 31 12

Rozpowszechnianie:
Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych
Tel: 68 322 31 28

Współpraca z Mediami:

tel.: (+48) 68 322 31 12

e-mail: SekretariatUSZGR@stat.gov.pl

zielonagora.stat.gov.pl

@ZielonaGoraSTAT

@GlownyUrzadStatystyczny

Powiązane opracowania:

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-raport-z-wynikow,4,1.html>

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-metodologia-i-organizacja-badania,3,1.html>

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionych opracowaniach.

Temat dostępny w bazach danych:

Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>